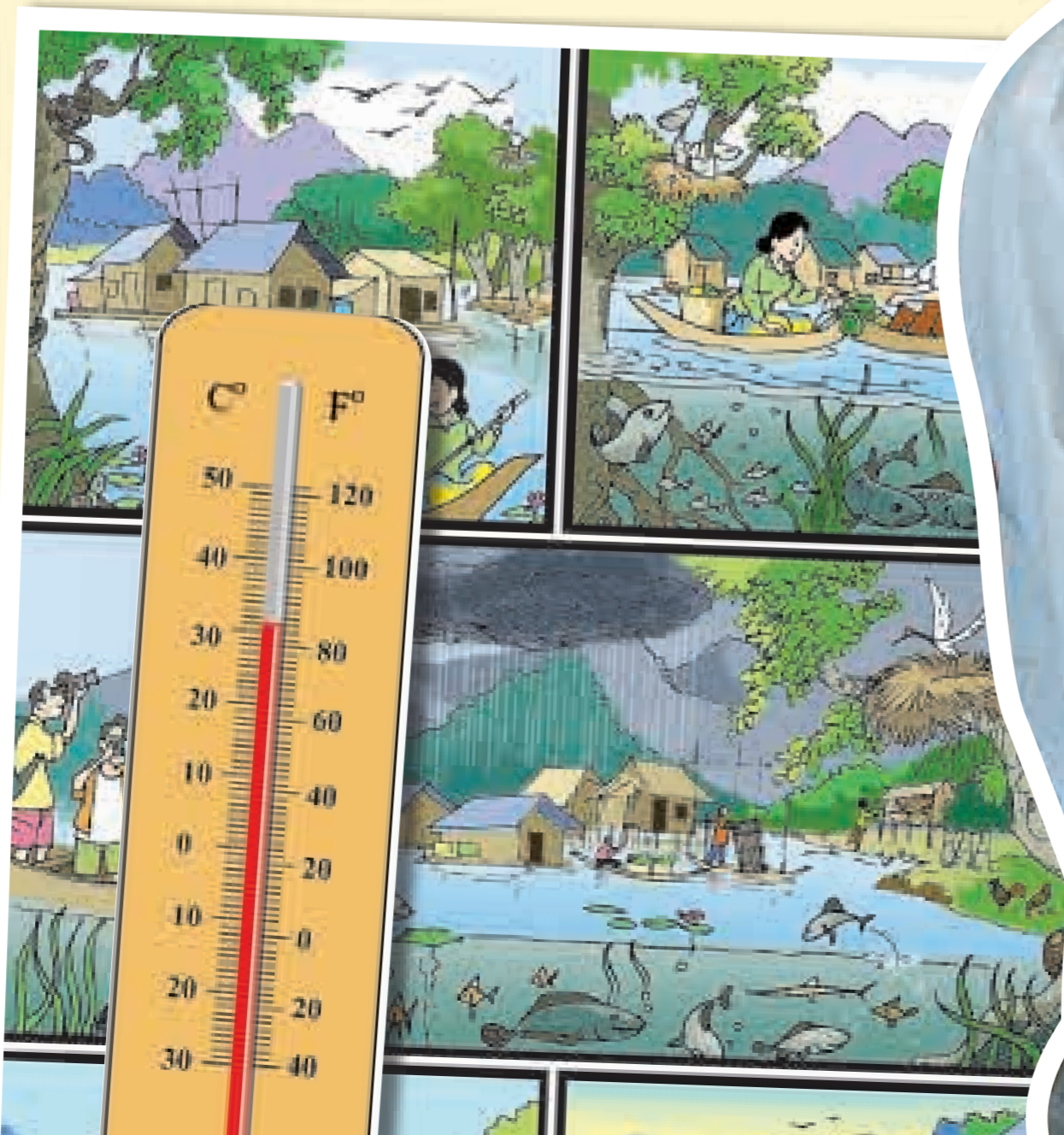
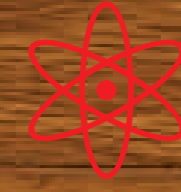

සමූහයන්ගේ සහ සමූහයන්ගේ සාමාජිකයන්

បង្កើនសកម្មភាពនៃកម្មវិធីសាងសង់សាលារៀន

ទ្រឹស្តី : ធាតុអាកាស

វត្ថុបំណង : ដើម្បីឱ្យមានការយល់ដឹងពីអាកាសធាតុ និងរដូវកាល ប្រយោជន៍ដើម្បីត្រៀមខ្លួនទាញយកទឹកភ្លៀងទុកប្រើប្រាស់ឱ្យបានយូរអង្វែង។

សេចក្តីផ្តើម

ធាតុអាកាសជាពាក្យទូទៅមួយ ដែលបង្ហាញពីបរិយាកាសផែនដីក្នុងរយៈពេលខ្លីមួយ (មិនលើសពី៤៨ម៉ោង) ។ កត្តាជាច្រើនដែលអាចធ្វើឱ្យអាកាសធាតុមានការប្រែប្រួលដូចជា សីតុណ្ហភាព ទឹកភ្លៀង សំពាធខ្យល់ សំណើម ពេលមានពន្លឺថ្ងៃ ប្រភេទពពក និងបរិមាណនៃការគ្របដណ្តប់របស់ពពក។ ព្រះអាទិត្យ ជាកត្តាចម្បង ដែលធ្វើឱ្យធាតុអាកាសមានការប្រែប្រួល កំដៅព្រះអាទិត្យធ្វើឱ្យធាតុអាកាសមានការប្រែប្រួល ព្រោះកំដៅព្រះអាទិត្យអាចបណ្តាលឱ្យមានរំហូតទឹក ដែលអាចបង្កើតជាភ្លៀង។

សកម្មភាពខាងក្រោម នឹងជួយយើងឱ្យមានការយល់ដឹងច្រើន ពីធាតុអាកាស ដោយធ្វើការពិនិត្យទៅលើកត្តាសំខាន់ៗមួយចំនួន ដែលមានឥទ្ធិពលដល់ធាតុអាកាស។ ប្រការសំខាន់ ការវាស់ធាតុអាកាសត្រូវធ្វើនៅពេលវេលាដូចគ្នា តាមថ្ងៃនីមួយៗ ដើម្បីឱ្យសិស្សអាចប្រៀបធៀបគ្នាបាន។ ហេតុនេះ ការកំណត់ពេលវេលា គឺជាជំហានដំបូង។

សកម្មភាពបន្ទាប់ ត្រូវពិនិត្យថាធាតុអាកាសនោះ មានឥទ្ធិពលមកលើជីវិតប្រចាំថ្ងៃរបស់ពួកយើងយ៉ាងដូចម្តេចខ្លះ។ ដូចជារឺត្តមាននៃទឹកប្រើប្រាស់ដែលជាធនធានមានតម្លៃបំផុតសម្រាប់មនុស្សសត្វ។ សិស្សានុសិស្សទាំងអស់អាចចូលរួមធ្វើសកម្មភាពផ្សេងៗ ដែលបានរៀបចំឡើងក្នុងគោលបំណងទាញយកអត្ថប្រយោជន៍ទឹកភ្លៀងស្អាត សម្រាប់ប្រើប្រាស់ពេញមួយឆ្នាំ។

ជំនួស

ប្រទេសកម្ពុជាមានរដូវពីរគឺ- រដូវវស្សា និងរដូវប្រាំង។ រដូវប្រាំងចាប់ផ្តើមពីខែវិច្ឆិកាដល់ខែមេសា។ អំឡុងពេលនោះ មានភ្លៀងតិចបំផុត និងមានសីតុណ្ហភាពខ្ពស់បំផុតនៅខែ មីនា ដល់ ខែ ឧសភា (អាចឡើងដល់ 95°F (35°C)) ពិសេសនៅភាគខាងត្បូង និងភាគកណ្តាលនៃប្រទេស។ រដូវវស្សារកម្រនឹងធ្លាក់ចុះក្រោម 50°F (10°C) ។ ខែវិច្ឆិកា ដល់ ខែមករា មានភាពត្រជាក់ជាងគេ។ ខែកុម្ភៈ ដល់ខែមេសា ជាខែដែលក្តៅ និងមានខ្យល់បក់។ ខែវិច្ឆិកាគឺជាខែដែលត្រជាក់ជាងគេ ហើយខែមេសាជាខែដែលក្តៅជាងគេ។

រដូវវស្សាចាប់ផ្តើមពីខែឧសភា ដល់ខែតុលា ដែលមានខ្យល់មូសុងបក់ពីទិសនិរតី។ រដូវវស្សានាំមកជាមួយនូវទឹកភ្លៀងប្រចាំឆ្នាំប្រមាណ ៧៥% ។ ខែកក្កដា ដល់ខែកញ្ញា គឺជាខែដែលមានភ្លៀងច្រើនជាងគេ។ ជាការបញ្ចប់នៅខែខ្លះនៃប្រទេសកម្ពុជានៅចុងខែកក្កដា និងដើមខែសីហាអាចមានទឹកជំនន់កើតឡើង។

អាកាសធាតុប្រទេសកម្ពុជា ទាក់ទងនឹងខ្យល់មូសុង។ ទឹកភ្លៀងមានធ្លាក់ខ្លាំងនៅភាគអាគ្នេយ៍ និងតំបន់ឆ្នេរតាមជួរភ្នំ។ សំណើមនៅពេលថ្ងៃមានជិត ៦០% និងនៅពេលល្ងាចជាទូទៅមាន៩០% ។ (ផ្ទាំងផ្គត់ផ្គង់ភាពចាស់សម្រាប់សាលារៀន)។

បម្រែបម្រួលអាកាសធាតុធ្វើឱ្យមានផលប៉ះពាល់ដល់កសិកម្ម

ជួនកាលនៅក្នុងរដូវវស្សាមានទឹកច្រើនលើសលប់ ហើយនៅក្នុងរដូវប្រាំងវិញមានទឹកតិចតួចបំណ្កោះ ព្រោះទឹកអណ្តូង ទន្លេ ស្ទឹង បឹង ឬ ព្រែកប្រឡាយ ចាប់ផ្តើមគោកម្តងបន្តិចៗ អូរក្លាយជាទឹកកខ្វក់។ ពេលនោះសំណល់គឺជាបញ្ហាធំមួយ ដែលបានកើតមានឡើង។ ជួនកាលគ្មានទឹកប្រើប្រាស់គ្រប់គ្រាន់នៅដូវប្រាំង។

ផលិតផលស្បៀងអាហាររបស់ប្រទេស អាចងាយទទួលរងគ្រោះខ្លាំងពីឥទ្ធិពលនៃការប្រែប្រួលអាកាសធាតុទាំងនេះ ដូចជា គ្រោះរាំងស្ងួត និងទឹកជំនន់។ ធាតុអាកាស អាកាសធាតុ និងអាចមានផលប៉ះពាល់ខ្លាំងទៅលើការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ចសង្គម។ ការអង្កេតយ៉ាងជាក់លាក់ និងការទស្សនាទាយពីធាតុអាកាស អាកាសធាតុ និងទឹក សុទ្ធជាកត្តាសំខាន់។

ប្រជាជនកម្ពុជាពឹងផ្អែកមួយខ្លាំង ទៅលើធនធានធម្មជាតិ ក្នុងការប្រកបមុខរបរចិញ្ចឹមជីវិតរបស់ខ្លួន។ យោងតាមរបាយការណ៍UNDPចំនួនបួននាក់ក្នុងចំណោមប្រជាជនកម្ពុជា ៥ នាក់ប្រកបរបរចិញ្ចឹមជីវិតដោយពឹងអាស្រ័យផ្ទាល់ ពី ទឹក ត្រី និងព្រៃឈើ។ លក្ខខណ្ឌធាតុអាកាស ដើរតួនាទីយ៉ាងសំខាន់នៅក្នុងការធ្វើកសិកម្ម។ ដំណាំកសិកម្ម បានទទួលជោគជ័យឬបរាជ័យ អាស្រ័យលើធាតុអាកាស ព្រោះភ្លៀងច្រើនពេកអាចធ្វើឱ្យលិចដំណាំ តែបើភ្លៀងតិចពេកធ្វើឱ្យរាំងស្ងួត ដល់ការលូតលាស់។ ក្នុងការដាំដំណាំកសិកម្មត្រូវគិតមុនដំបូងគេ អំពីអាកាសធាតុ និងរដូវកាលបន្ទាប់មកជ្រើសរើសដំណាំដើម្បីដាំទៅតាមរដូវកាល។

ជាកត្តាសម្រាប់នៃសកម្មភាពរបស់មនុស្សមួយចំនួន ជាពិសេស ការផលិតសារជាតិខ្ពស់នៃកាបូនិច្ឆាត ធ្វើអោយប៉ះពាល់ដល់រដូវកាលដែលជាផ្នែកមួយនៃធាតុ អាកាសដែលហៅថាបំបែបរំហូលអាកាសធាតុ។ បំបែបរំហូលអាកាសធាតុធ្វើអោយមាន ការពិបាកក្នុងការទស្សនាទាយទុកជាមុននូវពេលវេលាក្នុងការដាំដុះស្រែចំការ។ ផលិតផលស្បៀងអាចនឹងទទួលរងផលប៉ះពាល់ដោយសាររដូវកាលនៃការលិចលង់ និងរាំងស្ងួតមានសភាព កាន់តែខ្លាំងក្លាឡើង។

ធាតុអាកាស និងវដ្តទឹក

បញ្ហាដ៏សំខាន់មួយនៃធាតុអាកាស គឺភ្លៀង។ ភ្លៀងគឺជាផ្នែកមួយនៃ វដ្តទឹក ជាដំណើរវិលចុះឡើងនៃទឹក។ ភ្លៀងអាចធ្លាក់គ្រប់ទិសទី ហើយទឹកភ្លៀងអាចជ្រាបចូលទៅក្រោមដីហើយក្លាយទៅជាទឹកក្រោមដី រហូតដល់ស្ទឹងបឹងឬទន្លេ ព្រែក អូរ ប្រឡាយ និងមហាសមុទ្រ។ មហាសមុទ្រ ទន្លេ និងផែនទឹកកកជាកន្លែងផ្ទុកទឹកដ៏សំខាន់។ ទឹកនៅផ្ទៃខាងលើត្រូវកំដៅព្រះអាទិត្យ ត្រូវហូតទៅក្នុងលំហអាកាសដែលហៅថា រំហូត រីឯសំណើមនៅក្នុងរុក្ខជាតិត្រូវកំដៅហើយហូតឡើងទៅលើតាមរយៈការបំភាយ។ ទឹកដែលឡើងទៅក្នុងលំហអាកាស បង្កើតបានជាពពក ហើយដែលជាដំណើរការវដ្តទឹក។

ទឹកដែលអាចប្រើប្រាស់បាន

ប្រហែលជា៩៧% នៃបរិមាណទឹកទាំងអស់ នៅលើភពផែនដីជាទឹកប្រៃ។ ជាទូទៅមនុស្សមិនអាចប្រើប្រាស់ទឹកនេះ សម្រាប់ហូប ដាំដុះ ឬប្រើក្នុងគោលបំណងនៃឧស្សាហកម្មបានឡើយ។ បរិមាណ៣% នៃទឹកលើផែនដី គឺជាទឹកសាប។ ទឹកសាបជាច្រើនបានក្លាយជាដុំទឹកកកនៅតំបន់ប៉ូល ឬក៏មាននៅក្រោមដីដីជ្រៅ ដែលយើងមិនអាចយកមកប្រើប្រាស់បាន។ ទឹកសាបតិចតួចបំផុតប្រហែល ០.០០៣% នៅលើផែនដីគឺជាទឹកសាបដែលមនុស្សអាចយកមកប្រើប្រាស់បាន។ វត្តមាននៃទឹកនេះមានទំនាក់ទំនងយ៉ាងជិតស្និទ្ធទៅនឹងធាតុអាកាស ពីព្រោះទឹកភ្លៀង និងទឹកនៅលើផ្ទៃដីផ្តល់ឱ្យនូវប្រភពទឹក ដ៏សំខាន់សម្រាប់យកមកប្រើប្រាស់។ យើងទាំងអស់គ្នាថែរក្សាធនធានទឹកសាបរបស់យើង។ ដើម្បីធានាការផ្គត់ផ្គង់ទឹកស្អាតយើងចាំបាច់ត្រូវថែរក្សាទឹកនោះកុំឱ្យខ្វះក្រីមិនមានបំពុល ឬមួយឆ្លងមេរោគឡើយ ហើយត្រូវប្រើប្រាស់វាដោយសន្សំសំចៃ (កុំខ្លះខ្លាយ)។ មានវិធីសាស្ត្រជាច្រើន ដែលមនុស្សអាចថែរក្សាទឹកឱ្យបានល្អថែមទៀត។ (សៀវភៅណែនាំសំរាប់អ្នកអប់រំបរិស្ថាន)

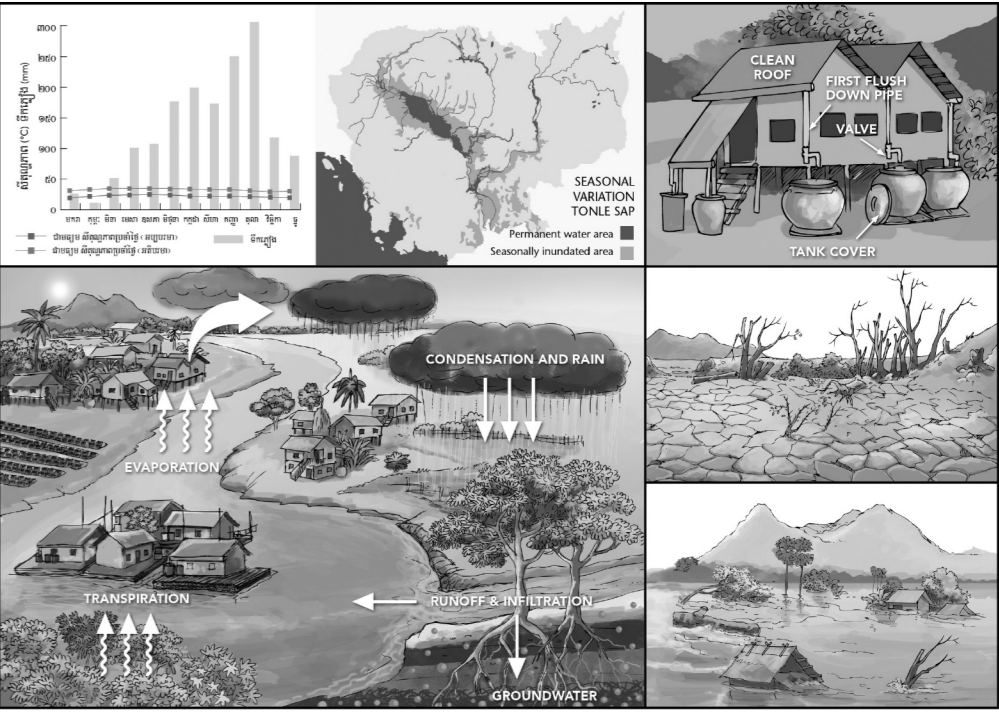
ការត្រងទឹកភ្លៀង

តើការត្រងទឹកភ្លៀងមានន័យយ៉ាងដូចម្តេច?
ការត្រងទឹកភ្លៀងមានន័យថាត្រងទឹកភ្លៀងនៅកន្លែងដែលមានភ្លៀងធ្លាក់ឬត្រងយកពីដំបូលផ្ទះក្នុងភូមិរបស់យើង ហើយរក្សាទុកដើម្បីប្រើ។ ទឹកភ្លៀងគឺជាប្រភពដំបូង ដែលបានមកពីវដ្តទឹក។ ដូច្នេះ វាជាប្រភពដំបូងរបស់ទឹកទី ១ សម្រាប់យើងប្រើប្រាស់។ ទន្លេ បឹង និងទឹកក្រោមដី ទាំងអស់ គឺជាប្រភពទឹកទីពីរសម្រាប់យើងប្រើប្រាស់។

យើងចាំបាច់ត្រូវតែយល់ដឹងពីអាកាសធាតុ ដើម្បីរៀបចំផែនការត្រងទឹកភ្លៀង។ នៅរដូវវស្សា យើងអាចត្រងទឹកភ្លៀងទុកក្នុងធុងបានច្រើន។ បើសិនយើងសំអាតដំបូលផ្ទះ ឬធុងរបស់យើង នោះទឹកភ្លៀងក៏ស្អាតទៅតាមហ្នឹងដែរ ហើយវាក៏ជាប្រភពទឹកដ៏ល្អបំផុត សម្រាប់ប្រើប្រាស់ផងដែរ។ ទឹកភ្លៀងស្អាតអាចយកមកផឹកបានដោយមិនចាំបាច់ដាំឡើយ។

ទឹកភ្លៀងមានភាពខ្វក់និងការឆ្លងមេរោគតិចជាងទឹកទន្លេនិងបឹង។ ការប្រើប្រាស់ទឹកភ្លៀងសម្រាប់ផឹក (លើកលែងតែភ្លៀងអាស៊ីត) គឺជាជម្រើសដ៏ល្អបំផុតសម្រាប់សុខភាពហើយអាចចៀសវាងនូវជំងឺជាច្រើនដូចជាជំងឺរាក និងជំងឺធ្ងន់ធ្ងរផ្សេងទៀតដែលអាចបណ្តាលឱ្យស្លាប់។

វាពិតជាមានអត្ថប្រយោជន៍ខ្លាំងណាស់ ប្រសិនបើយើងអាចថែរក្សាទឹកភ្លៀងបានរហូតដល់រដូវប្រាំង។ នៅរដូវប្រាំង យើងតែងជួបការលំបាកក្នុងការស្វែងរកទឹកប្រើប្រាស់ឱ្យបានគ្រប់គ្រាន់ ជាពិសេសក្នុងសហគមន៍ដាច់ស្រយាល។ នៅរដូវនេះ ប្រភពទឹក ក៏មានភាពខ្វក់ណាស់ដែរ។ ដូច្នេះនៅរដូវវស្សា យើងត្រូវត្រងទឹកភ្លៀងឱ្យអស់ពីលទ្ធភាព បើអាចធ្វើបាននិងប្រើប្រាស់ទឹកភ្លៀង។ ទឹកភ្លៀងគួរតែប្រើសម្រាប់តែផឹក ពីព្រោះ ទឹកដែលមិនសូវមានសុវត្ថិភាព យើងអាច ប្រើសម្រាប់ចម្អិនអាហារ ឬក៏ដុសលាង។

ចំណុចពិភាក្សា

- ក. តើវត្ថុបំណងនៃរូបភាពនេះចង់និយាយពីអ្វី?
- ខ. ហេតុអ្វីបានជាធាតុអាកាស (សីតុណ្ហភាព ខ្យល់ និង ភ្លៀង) មានសារៈសំខាន់ ?
- គ. តើធាតុអាកាសមិនល្អ បណ្តាលឱ្យមានផលប៉ះពាល់អ្វីខ្លះ?
- ឃ. តើវដ្តទឹកជាអ្វី? ហេតុអ្វីបានជាទឹកភ្លៀងមានសារៈសំខាន់?
- ង. តើក្នុងតំបន់របស់អ្នកមានរដូវអ្វីខ្លះ? ហេតុអ្វីបានជាការស្តាររដូវកាលមានសារៈសំខាន់សម្រាប់យើង?
- ច. ហេតុអ្វីបានជាទឹកភ្លៀងល្អមានសុវត្ថិភាពជាងទឹកស្ទឹងឬទឹកអណ្តូង?
- ឆ. តើអ្នកអាចប្រើប្រាស់ទឹកភ្លៀងឱ្យបានយូរដោយវិធីណា?

